

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; budapesti napló: „Polgári szózat kelet népéhez” ismertetése, játékszini krónika, 's a t.; alapítvány a sinylők budai intézetére; nemzeti casinói rendkívüli közgyűlés; *Bácsmege*: ujtisztikar névsora, 's a t.; *Szalmármegye*: fölvilágosítások az utóbbi város gyűléséről, 's a t.; *Torontalmegye*: egyházi javak népnevelésre fordítottása, tisztviselői visszaélések, intézkedés a közgyűlések iránt, 's a t.; *Vasmege*: levélhamisító gyár felfödöttese, de tetemes adótarozások, börtönügyi munkálatok, gyógyszerári feles költségek, 's a t.; pohorellai hírek; Filtsch Károly erdélyi művész hazánkba Parisba utazott; felelet a Jelenkor 96ik számában közölt kömlödi levélre; országgyűlési közlemények Erdélyből; kitünő élethosszuság; 's a t.) Amerika, Portugália, Spanyolország (Bilbao ostromzár alól fölmentve; merénytervezések Espartero ellen; hajócsapatról; kormányhatározat a gabonatorvény ügyében; 's a t.) Franciaország (legújabb alkudozások Görögország ügyében; 's a t.) Németország (a bűnvádi hírlap és nyilvánosság ügye; 's a t.) Dunavizállás. —

N. MUZEUM
KÖNYV-
ÁRÁBÓL

Magyarország és Erdély.

Ö cs. 's ap. kir. fets. Högyész Pál soprony-megyei első alispánt a kir. ítélő-tábla ülnökévé, Mukics Simon szabadkai bírót váltó-feltörvényszéki ülnökké 's Molcsányi Mihályt kapnik-bányai bányanagy hivatalra kinevezni, a kir. akadémiai tanítók évdíját pedig 500 ftról 800-ra, a tollnokokét 400ról 600ra, irnokok és pedellusokét 200ról 300ra emelni kegy. méltóztatott.

A' nm. m. kir. H-tanács Oláh József halálozása és Aichmayer József leköszönése által megürült díjas fogalmazó-gyakornoki helyekre Simonchics János és Oláh István díjlatlan volt fogalmazó-gyakornokokat nevezte ki.

A' nm. m. kir. udv. Kamra a' neudorfú kir. bánya-törvényszék-helyetteségi megürült tollnokságra Schultz Móríc szelmezi kerületi, kir. bányatorvényszéki irnokot alkalmazta.

Felsőbb engedelemnél fogva Czierlein Károly kir. helytartósági számvivőségi tiszt Ékessy-re 's Günsburg Ignác - György győri polgár Kőszegváry-ra változtatták nevüket.

A' bécsi kir. tud. egyetemnél f. é. nov. 4kén menévén véghez az akadémiai nemzetek procurator-választása, a' magyar nemzetenél Kappus Rudolf jogtanárra esett a' választás. —

Budán dec. 23. 1841. Kegyelmes Erdődy Erzbet gróf özvegy, kinek a' kebelbeli sinylők intézete már egy alapítványt köszön, ugyanazt az alább irtuak kezébe letett még két száz pgő forinttal nevelte. Melly nemesszivü adományát, ime köteleesség szerinti nyugtatványa mellett forrón hálálja Külkey Henrik titoknak. —

A' pesti nemzeti Casino-egyesület jövő 1842dik évi január 6kán délelőtti 10 órakor szállás tárgyában rendkívüli közgyűlést tart, mellyre minden t. cz. részvényes ezennel hivatalos. Hajnik Pál m. k. m. casinói igazgató.

Budapesti napló. „Polgári szózat Kelet Népéhez” ismertetése. (Vége.) Átmenvén szerzőnk annak puhatolására: hogy nemz. életünkben, sziv és ész közül mellyik gyakorolt tulnyomóságot, hiszt. jártassággal mutogatja, miszerint e' nemzet baja főleg ott sarkallott, hogy mellözve az érett ész hideg számítását keble dagadó érzetétől hagyta magát elragadtatni. Meg kell itt emlitenem, hogy derék szerzőnk sehol sem állítja azt, miről vádoltatni hallom, mintha t. i. egyedül csak észnek hódolna 's a' szívet egyáltalában mindenből kizárná. Ó az elemek tulnyomóságát kárhooztatja 's úgy vélem nem alaptalanul. Mi nemzetekről igaz, való az egyesekről is. Tekintsünk a' közéletbe! avvagy nem a' sziv tulnyomó uralkodása okozza é, hogy fiatal éveinket rendszeren több botlás bélyegzi, 's nemde számosabb sikamlástól véd a' felettünk örködő keblek józan megfontolása! olyan az ész, mint kormány 's iránytű hajónak, mik nélkül százszor szakadna inkább szét szikladarabokon, mint egyszer érne biztos 's tett-helyre. Ez csalhatlan igazság 's közelebb van, mint sem hinnök. Csak egy pillantás! 's azonnal észre- veszzük, hogy a' gög 's tulbecsülés nimbusza, mit gyöngye fejek körül felekezetség v. idétlen majmolásdüh éljenek 's tapsok által kelesztett, értelem rovására csoportoz. Azon pontra függeszti ezek után szerzőnk szeméit, hol a' jelen év polgári álldalomal, anyagi élet 's nemzeti jellem és műveltség tekintetében talált bennünket. Anyagi körülményink felől szólván, a' természetből annyira áldott hon sinylődését nemcsak onnan származtatja, hogy külkereskedése nem független, ország-gazdasága 's papirosai nincsenek: de annak főokául tulajdonítja még és helyesen a' számítás nélkül kapkodó szellemet, népetlenséget, nemzeti restséget, gögöt 's balitéleteket. Nemzeti bélyegünk egyik vegyrészének a' költői ábrándot tartja, melly sülyedésünk időkörében csak baltermészetét fejté ki t. i. a) léha imbolygó jellemet, b) tulkapott képzet, vér és elragadtatás fontolatlan tetteit. E' változó lobogvány társasaképzelősködő fogultság, melly a' gyakorlati számítás mint történetünkben egy napunk tényeiben is legtöbbször kizárja. Másik vegyrésze az ingerlékenység szinte él 's égeti haladásunk szárnyát, harmadika pedig az önszeretet. Lapunk köre 's iránya nem engedvén részletes 's kimerítő vázlatot, még csak pár mutatvánnyal ohajtok kedves olvasmányt nyujtani. Nemzetünknek 19-dik század elejéni helyzetére tett észrevételek közt ezeket olvashatjuk: „Náluuk Széchenyi által kondult meg a' feltámadás harangja. Első könyvéről kárhooztat vala a' köztélet. De ő követve keblét: a' felsőházban, megyegyűléseken, vállalatok alakultánál, egyleti tervek országos vagy magányintézetek keletkezésében, 's velős, átható irataiban, mint nemzetünk mindenütti lelke egyiránt jelen volt. Utána Deák Ferencz jeletta ki nagyságát a' nemzet millióiból; 's a' követkamarában vezérszellemé emelte, épen olly tiszta, mint gazdag bölcseségét. Tehát, hála istenünknek, mindenik házban van lángész; nem roham, nem hirtelenkedés barátí, hanem szolgáló az értelem parancsainak. Rólok ítélni a' jövőkor dolga. Minden nagy eszme, első feltünésekor két szélső véleményt, 's így partot támaszt. Töle, egyik min-

dent vár, másik mindent félt. Érette, egyik minden ostromra, másik minden ellenállásra kész. Hazánkban, javítási szellemünk születésekor, szinte így szélsőségi pártok támadtak egymás ellen. Egyik hinni látszék, miképen statusreform ügyében akarát 's végrehajtás ugyanaz. Hinni látszék, hogy a' polgári test százados kinövéseit egyszerre ki lehet vágni, perzselni; hogy a' rögzött vélemény, osztályérdek, helytelen törvény, visszaélések, 's a t. 's a t. csak afféle önterhek, miket pillanatnyi szóhéví is felolvast. Ez okból keleti rajos természetével egyszerre mindent összeölelt; 's jární alig kezdő lábakkal minden mélység- 's magasságon át az ígélet földére akart ugrani. A' másik fél, egyiránt meg vala lepve és támadva. Mielőtt az eszme lelkét megismerte, vagy a' haladás feltételeivel jóformán tisztába jött volna: megingattaték képzelt üdvének egész telepe. Adómentesség, ösjog 's mind az, mit a' polgári hajlék oszlopinak vélt, ama párt kezében bontakozni készült; 's ő megfélemltet szűkkeblűségében, mert ő elemű hite egyebet vární sem tuda: mint, hogy közrom alá kell halnia. 'S ezokon, attól is irtózott, mire kimért fokozat, 's érett informatio után önként hajlott volna. Így állott nemzetünk az 1825 országgyűlés alatt. Azonban az elhatározott rész aránylag igen csekély volt. Azonban az agitatio hatalmasan folyt, 's mivel mint feljebb említök, korunk fogékony valamár: az országos fejtegetésekben elvetett magvak hirtelen kezdtek csirázni. Egy felől a' javítók pártja terjeszkedett, 's nézete tisztult, eszmezsarlása szelidült; más felől a' conservatív fél közelebről megismérkedék a' korszaki vállalattal. Így öntudatosá vált a' viszonos hatás. Amaz tanulni kezdé, mit akar? imez tudni, mit nem akar? Illy lépesön állott nemzetünk az 1832 országgyűlésen. Az izgatás természetét érdeklő szavaiban helyesen jegyzi meg, hogy minden országban két fő eleme van azon nemzeti osztálynak, melly a' komoly discusziok korát, izgatási lobbanatokra visszavinni minden lépesőjéről hajlandó: az ifjúság és elégtelenség. Az ifjúság lelke ollyan, mint a' nap: önmagából ragadják, 's foltjait is befényzi; de lángolása vakít, 's ha kormánytalan eszmék ragadják, mint egy politcái Phaeton, mindent aszályba hoz. Ó teljes erőből futja a' tért, de lelkesült szeme mindig a' pályalobogón; 's lába alá nem néz. Ó minden korszakban helyesli a' szókorbácsot, hiszem az, visszaélök ellen pattog, kik reá méltók, 's kiket gyűlölnie kell; de nemes hevében nem fontolja meg, hogy a' hatalomszó visszafojthatja ugyan a' polgári bünt, de ki nem irtja; 's mint az erkölcsi nevelést bot nem pótolja, úgy a' hűjányos törvény bézagait philippicák nem tömendik be az álutnak előtt. Ó tulbecsül minden hangot, melly ajakairól lön elesve, tulbecsül minden tollat, melly szívéből ki tudja írni hő gondolatait; de nem jut eszébe, hogy a' lázadási induló, 's dermesztő álomdal ugyanazon hangkulcsesal alkotvák; 's a' toll, melly az alkotványt megírja, halálreceptet is ír. És ha ezen ifjúsági hibák, ellenzés, vagy párteselek által felmagasztaltatnak: nemcsak a' tiszta és józan meggyőződés lehetőségét akadályozzák 's erejüket meddővé teszik: de egy felszeg közvélemény szellemi erőszakját gyakran ártalommal vihették ha t. i. egy hidegen kismémitott országos terv, vagy statusbölcseségű egyed hitelbe ásnak; 's valamelly fel nem fogott, vagy épen szemlére sem vett tény, vagy iratot (melly hitöknek nem üldözöje, sőt ovó dogmája) félreértésből, vagy másoktól megcsalva, zajos, de részletes demonstratiókkal akarnak megdönteni. Másik rész, melly az izgató elmesurlódást minden korszakban elfogadni kész, az elégtelenség. Sötét, elszánt legio, melly minden elemben egy hevenyészett karácsont akar feltalálni; 's mert képzelt, v. való nyomorsúlyát perczenként nehezeden véli: nemcsak közügyi viszonyokkal nem gondol, hogy maga nyerjen: de holnapi tűzokját is odadja mai verébert; sőt gyakran, bizonyos veszély fejében kész ideigleni enyhet zsarolni. E' két fő elemhez szokott csatlakozni a' nyugtalanelműek, újvagyók 's értetlenek tömege, kik minden láma-dobra öszszefutnak, minden vezért, ha színeiket lobogtatja, elfogadnak; 's mátol a' tegnapot, holnaptól a' holnaputánt soha sem látják. A' Kelet Népe czélja 's eredvénye felől nézetei itt központosulnak: E' köhyv, t. i. a' Kelet Népe, nemes czélja három fő ágazatra oszlik fel. 1) Hogy a' Pesti Hírlapot, megtisztítsa azon szálkáktól, mik magára nézve hatását gátolják, sőt ellenszenvet ingerelnek; a' közügyre pedig, ha veszélyt nem, mindenesetre sinylődést hoznak. 2) Hogy az ingerlő cikkek zajos barátnak figyelmébe hozza: miképen nem minden kedves, egyszer mind hasznos; miképen az alkotványt nem költői magasztaltság érleli; melly, egy ezred alatt kevés jó közt annyi rosszat szült 's nem erőszak növeszté elvünk seregét. 3) Hogy az intelligentiát munkásságra ébreszsze. Most nézzük át, gr. Széchenyi röpirata, maig, megjelenése hatvanadik napjaig, mennyire érte el, szellemében rejltö czéljait? Az 1. pontra nézve: a' Pesti Hírlap modorja tagadhatlanul nyugodtabb hangulatra lépett; 's örvendetes metamorphosisában elhagyogattja azon tüzelő ir használatát, melly sebeinket izgatná, de lángját felszini nem képes. Én vitakozni nem akarok, ha valaki ellentmond: az idézett lap azótai számjaira utasítom. A'

higgadt ítélet 's igen rövid év alatt remélhető közvélemény előtt, adatokul fognak fekünni a Hírlap két epochái. A 3. pont szerint, élénk sajtómozgalom vette eredetét, mely a közfigyelmet ébresztve, 's ha majd mozgalma fejlődik, a nemzeti bölcseséget érlelve, önmagát pedig művelve: kölcsönhatás által szellemi világunkat virágzásba hozandja. Olly két erdvény, mellyért igazságos történetíróink, korszaki viszonyokat tekintve, a „Kelet népe 1841ben“ című könyvet, hálával sorozandják fejlődésünk elenodiumi közé. 'stb. 'stb. Elég ennyija' kedves tollu író első 's mégis szerencsés politikai dolgozatából! 's legyen szabad azon ohajtással zárnom be ez évbéli utolsó soraimat, hogy kedvelt regényírónk olly auctoritást víjjon ki magának az újösvényen, milly a szép irodalom körében már sajátja; 's vajha addig is, míg szóbeli munkája folytatását megnyerjük, nyujtana szépeink számára egypár bokrétát a regény mezejéről. — Hajóhidunkat anynyira megrontá már hosszas vízben léte, hogy e' napokban mulhatlanul ki fog szedetni, ámbár a Dunán még legkisebb nyoma sem mutatkozik a jégnek. — Nemzeti színpadunkon f. hó 17ikén „Báléj“ dalj. 5 felv. adaték; 18ikén „Áldozat“ szomoruj 5 felv. Vörösmartytól; 19ikén „Bájjal“ dalj. 2 felv.; 20ikán először „Troubadour“ eredeti dráma 4 felv. Szigligetitől; furcsa, hogy ezen újdomságot Kolozsvárott előbb játszák mint Pesten! 21ikén bérszünettel először „Gizul“ ered. dalj. 3 felv. Lengyel Dánieltől, zenéje Thern Károlytól; 22ikétől 26ikaig ünnepi zárnapok; 26ikán „Egy pohár víz“ vigj. 5 felv.; 27ikén először „Egy pohár pályinka“ bohózat 4 felv., Weil után ford. Szerdahelyi, zenéjét írta Görgl, a' budai színház karmestere; 28ikán Szigligeti jutalmára „Troubadour“ dráma 4 felv. Szigligetitől; 29ikén „Norma“ dalj. 2 felv. — V. S.

A' dec. 6kai röviden közölt szatmári közgyűlés ismertetésére felvilágosításokat vettünk, mellyeket hogy egyoldaluanak ne láttassunk, közleni kötelességünknek tartottuk. 6án kezdődött évnegyedes közgyűlésünk erdvényei politikai felekezeteinknek e' megyébe állását tekintve, olly rendkívüliek, 's olly érdekesekek, hogy azok közre juttatását tovább halasztanunk nem lehet. Szathmármegye Rdei még a' mult közgyűlés alatt az ujlag rendszeresített négy sz. birónak ezen gyűlésre kitűzött, törvény 's eddigi szokás szerinti, megválasztása végett mind a' köz nemességet currensnek által behivatni, mind a' m. főispánt lekérteni rendelék; e' határozatnak, melly a' m. főispán urnak a' meghívó-levélhez csatolva felküldetett, folytatában a' főispán ur azt válaszolá, hogy a' tisztválasztási határnapok kitűzése főispáni jogok közé tartozván, az új sz. birák választására időt szabni ő fog; hasonló értelemben írt a' n. m. H. tanács is, még pedig ő fels. parancsából 's azon hozzáttétellel, hogy a' megyének fenérintett határozata megsemmisítettén, a' választás, ha mind e' mellett megtörténnék, előre is érvénytelennek nyilatkoztatik. Mind ez azonban csak a' mostani közgyűlés előtti utolsó napokban érkezvén, a' nemesség behívását már nem lehetett megmástitani, 's így azoknak, kik a' nemesség segedelimivel valamit eszközteni akartak, e' körülmény igen alkalmas ürügyül szolgált, 's így történt, hogy ide Tyukod és Csenger vidékéről olly számos nemesség tódult be, hogy a' terembe alig férhetett el. A' gyűlés megnyitásával U. B. azonnal felhozván, miképen e' megyének f. évi febr. 22kén tartott közgyűlésén a' köznemesség előleges behívása nélkül az ismértetes 12 pontban olly elvek állapítottak meg, mellyek sarkalatos törvényink szellemébe ütköztvén a' köznemesség befolyása nélkül évnegyedes gyűlés tárgyai nem is lehetnek volna, 's azért e' pontokat az egybegyűlt nyers nemességnek egyenkint megmagyarázván 's irányukat a' köznemesség nyelvén eltolmácsolván, különösen pedig a' 6dik pontot, melly a' nemesség előtt még írtózatot adónak készíti alapját, szívet és szabadság-érzetet rázó figyelmeztetéssel kiemelvén, indítványba tevő, hogy ezen alkotvány elleni pontok semmissítsenek meg 's ez minden törvényhatóságnak körlevélkép irassék meg. Ez indítványt a' köznemesség javaslo felkiáltása követé, melly a' 12 pontot épen olly rögtön dönté sirba, mint a' minő gyors és rövid improvisatióval születtek. Az erre készületlen baloldalt ez iszonyuan lepte meg 's erejét főképp oda látszék pontosítani, hogy e' tárgy elhatározatása másnapig késleltetvén, addig talán ellencortések gyűjtethessenek. Sikerrült ugyan az első, de nem a' második, mert miután olly kihágás, melly az ülés eloszlására, vagy ügykésleltető actióra okot adott volna, a' nemesség közt nem támadott, oda vivék a' dolgot, hogy az alispán délesti 4¼ órakor a' vitát folytatását másnapra halasztani kénytelenített. Ezen hosszas idő alatt azonban nem sok, érdemleges czáfolatot hallhatánk, mert legtöbb erő oda vala irányozva, hogy gyanúsítató tisztokri szemrehányásokkal az indítványzót népszerűtlentvén az indítványt megbuktassák. Illy fegyverök vala többi közt: a) U. hozott először a' megyei nemességre adót, midőn a' megye házának felépítésére 's utak csináltatására a' nemesség megrovatott; mire az volt a' felelet, hogy U. a' megyeház iránti határozatkor gyűlésben sem volt, az utak csináltatása miatti megrovatás ellen pedig mindenkor protestált. b) U. idejében keletkezett a' törvény, melly a' nemesség által lakott urbéri telkeket adó alá vonja. c) U. rablotta el a' szegény nemesség vagyonát, midőn mint proportionális bíró a' regalákat commassálta, száz p. flos diurnumokat szedett, a' földeket pedig elosztotta; holott alig van egy v. két proport. per, melly alatta végrehajtásba ment volna. d) Ne higyen a' köznemesség U-nak, mert rokonelvű társival együtt ő is amaz emberek sorába tartozik, ki az ázsiai schamanok példáját követve rángatódnak 's magokat földhöz verik, mint mondják a' közőjért! Illy ellenoku fegyverrel harcoltak a' bal oldal hívei. U. azonban e' nyilatkat komolyan viszapattantá, de actionáltatást nem engedett 's arra szüksége sem volt, mert az intésétől függő nagy tömegnek olly kitörések iránti resensusában bő elégtételt nyert. Az indítvány érdemére nézve alig volt a' baloldálnak hatóbb fegyvere, mint születtjének megtagadása, mert (kettejüket kivéve) a' többi tagadásra hajlott, hogy a' 12 pont elvileg már el lenne fogadva 's hogy azok egyikében adóztatás elve lappangna; ezt azonban a' nyomtatásban keringő 12 pont megczáfolván, a' köznemesség, melly az adónak még csak nevével is írtózik, egy

hanggal kiáltozó a' 12 pont indítványzója's fő pártolói ellen: mézes szavok megcsalt, nem hiszünk már nekik, lejárt az ő idejük! (a' szabadelvűség vándor képviselője 's apostola S. A. épen most elmaradni jós tapintattal birt) a' 12 pont pedig temetessék el. Egy tb. azt mondá, hogy a' 12 pont érdeke ellen nem küzd, mert sokat azokból áldástelinek nem ismernie lehetetlen; de miután azokat a' köznemesség előleges értesítettése nélkül elvileg elfogadni csakugyan nem lehetett, azt kívánta, hogy a' küldöttség azokat nemesak alkalmazásaira, de elvökre nézve is tárgyalás alá vegye. Az idő már 4¼ óra felé levén, minthogy még igen számos volt beszédre följegyezve, az alispán a' tanácskozást másnapra halasztá. Követ. nap (7) az alispán a' gyűlést a' nemesség azon felszólításával kezdé meg: hogy botjaikat tegyék le 's nem volt ember, ki azonnal nem engedelmesskedett volna, 's azért egy két perc alatt a' teremben bot nem volt, ezután a' várnagyot csupa kíméletből (?) elküldé a' 2dik alispánhoz, ki néhány bal oldalbelivel szobájában maradt 's ezeket a' megjelenésre felszólította, de őket azt üzenték, hogy személyes bátorságuk kockáztatva levén, nem jelenhetnek meg. A' gyűlés tehát néhány tag kimaradása miatt félben nem szakíthatván, folytatott 's miután mind a' jobb mind a' baloldal emberei nyilatkoztanak, a' beszélők általános többségével, az összeharsanó köznemességnek pedig unanimitásával az indítvány elfogadott, 's a' 12 pont legalább egy időre sirba szállított; egy tb. ismételt szorgalmazására elfogadott azonban, miszerint a' végzésben ne a' c a s s a l n i szó, hanem azon kifejezés használtassék, hogy a' 12 pont születése jogtalan levén, azok már elfogadatusukkor érvénytelenek voltak, 's így a' küldöttség, mellyhez a' baloldálnak eddigi tulnyomósága ellen minden táblabíró csatoltatott, oda utasították, hogy a' pontokat ne csak alkalmazásilag, hanem elvileg is tárgyalja — a' 6dik pontot azonban, melly állandó adóra czéloz, még csak tárgyalás alá se vegye; 's erről a' megyék körlevelek által tudósíttatni rendeltettek. Ezek után a' főispán ur és a' n. m. H. tanács fenérintett levelei olvastatván fel, a' RRdek ő mlgát megkéretni határozák, hogy a' sz. birák választására mennél előbb határidőt szabni, ha pedig körülményei lejövetelét nem engednék, az ezennel fölterjesztettekből kinevezni méltóztatnék. Ez ugy hiszem ő nsgának, ki a' személyes elnökséget mostani állásunkban életének nem legkellemesb gyönyöreire közé számítja, nem fog kedvetlen meglepés lenni. Mig a' sz. birák fölterjesztésével foglalkodtunk, a' 12 pont iránti végzés föltételt, azonnal meg is hitelesített, és így a' gyűlés délutáni 2 órakor csendesen eloszlott. Dec. 8kán (ünnepen) ülés nem levén a' városban hir futamodott, hogy a' baloldal a' tegnap meghitelesített határozat felforgatására nagy erőt gyűjt. Csütörtökön (dec. 9kén) nagy tömeg tölti termünket ismét, mert nemesak az eddig jelenvolt tyukod-csengeritáji köznemesség tódult oda, hanem a' baloldal emberei is, kiket Szolnok és Szabolcs megyékből beidézett. Midőn a' baloldal látta, hogy a' jobb oldalra húzó nemesség legalább is 10szer erősebb, mint az övé 's hogy illy körülmények közt czéljában nem boldogulhat, akkor, mint mondják, a' heterogén elemű nemesség összezavartatott 's egymás ellen ingerültségbe hozott, sőt hir szerint egy tisztviselő által a' terembe egy több rendű büntető kereset alatt levő rakonczátlan nemes elfogatására megyei katonákat hozott; miből czivakodás támadván az alispán az ülést eloszlata. Délután: a' városban kicsapongások történtek, mert az egymás ellen ingerült nemesség egymást üldözé, de a' casinói ablakok betörésin kívül *) semmi sérelem; azt beszélik a' dolog nagyíthatása végett egy tb. az nap töltött fegyverrel járt. Mindenek iránt nyomozó küldöttség neveztetett. Este a' baloldal titkos conferentiát tartott, mellynek resultatuma egy az első alispánhoz intézett 's összeleg mintegy 70egyed által aláírt nyilatkozás lön, köv. tartalmú: „Mult évi nov. 40ki tisztújításunk óta kellő csendességgel 's megýnkhez illő mélt. folytak tanácskozásink 's erősen hívök, hogy ama' szomorú idők, mellyek megyénkire kir. biztosságot vontak, viszatérni nem fognak, fájdalmasan valánk azonban kénytelenek látni, miképp dec. 6án kezdődött közgyűlésünkben anyagi erő rohaná meg féktelenül tanácskozásinkat, melly minden személyes bátorságot veszélybe hozott, midőn U. B. által előre adóztatás színe alatt felbőszített csoport a' közgyűlést szétszalasztá, már akkor megtevök felszólításunkat a' t. első alisp. urhoz, hogy személyinket bátorságba helyezze. Sikere nem volt, sőt a' közgyűlés másod napján a' korábban egybegyűlt bösz csoport fegyveresen rohant a' terembe, a' féktelenség még nagyobbra emelkedett, fenyegetőzések 's némelylek életére törekedés olly körülményekbe hozának, hogy számosan közülünk a' gyűlésbe sem mehetének, ma pedig minden féktelenség tetőpontra hágott, mert nemesak alulírtak közzül némelyleket személyesen megtámadtak, sőt némelylekünknek kimondák, miképen életben a' teremtet oda nem hagyják 'sa' gyűlés vérengzés miatt, melly teremünket fertőzteté, eloszlott; gyűlés után néhány embert a' féktelen csoport halálra keresvén megrohanta megyei egyesületünk lakházát, ott tört, rombolt elannyira, hogy a' csöndesen ebédlő vendégek kénytelenek valának ablakon keresztül menedőket keresni. Azóta is, mint halljuk, öldöklések, rablások folytattnak, a' városi lakosság csöndessége, bátorsága fel van zavarva. — Ezekből világos, miképp a' féktelenség perczenkint hág 's növekedésben van és senkisem képes szomorú következményit belátni. A' t. első alisp. urat tanuságul hijuk fel, miképp egy év alatti közgyűlésinkbe minden befolyásunkat arra fordítók, hogy anyagi erő tanácskozásinkból távollittassék el 's most ime a' fenémített egyed, kit a' dulogó csoport a' megyeház udvarán mai nap fővezérének kikiáltott, véletlen begyűjtött anyagi erő által csendességünkkel felzavará. Kinyilatkoztatjuk azért, hogy mi most is ezennel minden erőnköt oda fordítjuk, hogy az anyagi erő eltávolíttassék, más részről felszólítjuk a' t. első alisp. urat: tegyen sikeres rendelést, hogy a' fenémített egyed is ama' féktelen csoportot bocsássá el, hogy így a' tanácskozások régi méltóság és szabadsággal folytathassanak; vagy ha ez nem sikerülne, nehogy a' növekedő féktelenség beláthatatlan szomorú véget érhesen, e' közgyűlést a' kedélyek lecsendesülteig oszlassa el. Kelt N. károly Xber 9ik 1841. Darvay Fer. 2ik alispán,

*) Más levél szerint nemesak a' Casinóban, hanem a' Szarvas- vendégfogadóban is mindent összesztörték. A' szerk.

Eötvös Ján. és Mih. tb. Kovács Ágost. főb. 'sa' t. v. kinyilatkoztatá, ho mélyes bátorságot meg hatja el; megteendí az 'S azért minthogy a' 2 meg, őket a' várnagy jönék, utánok küldé m nagyobb esend uralk Megjegyzendő azonban ták, a' többség csakug távoztak, esenddel fo ellenvélemény diadalá

(Torontali nov. 22k) lósi lakosoknak a' sz. dése meg nem tartása uradalom marasztalása sőbb helyre felkivánta 200 pfton aluliak, a' enge dő k. rendelet érk leni tartalma ellen, d tartott polgári törvény tetett. 2) Az egyházi j borsodi levél némelyle választmányhoz utaltá h o g y m a g á n y o s z ási járandóságot be könyvileg roszalato annyiban tisztán álln adtak, azt tettleg ke szinte nyelvváltásba rozási nyugtatványol tisztviselő tehetné a boldog isten! menn a' tiszt vizsgálat, va magányos kirándulá riszékekre járó tiszt dízókat nagyobbbrés rint ezeket kivétel n csak lovagias, de léle 'en el lehet monda 's és gyakorlat le et conscientia. 4) A bor közt elkezdett a' megye által kitűz — menvén, itt a' illyen ki sem küldet re megkerestetett, őszszel némelyle csar zsek betöltését ad a' két szomszéd meg hihetőleg tökéletesen a' megye elfogadá laszmányával értele járjon el. A' többs töltések erőszakos l lőjéről mit sem tu mába igtatott tud akarni a' tudósító *) randjuk, hogy be n a' vége.“ 5) Egy gyanúba vett pászt láltattak; ennek me emlékezem vajjon a mondhatok, hogy miféle visszaélésn úgy nevezett „statu döttségbeni részvét den választmány ar egyeddel bővelked hathatósabb egész dei, állni kell a' su mal járnak el. 6) Lu zása, mert eddig n tatott évenkint, me három sorbeli közp való gyűlés határoz gyűlés január 26ra tartattak, mellyek radt pör alatt 6, k boknak a' törvény három csendbiztos nús személyeket n

*) Teljes bizodal

s Ján. és Mih. tb., Apor Kár. és többen, Becsky Józ. fő sz. b., Kovács Laj., és Ágost. főb. 'sa't. Az alispán ezt a' pénteki (dec. 10kei) gyűlésre felhoztatá, hogy miután ezen urak olly tény v. factumot, melly a' szépségs batorságot megzavarhatta volna, nem idéznek, ő a' gyűlést nem oszlattat; megteendő azonban tüstint, mihelyt valami kicsapongást tapasztaland. Ért minthogy a' 2dik alispán és némely baloldali urak most sem jelentek, őket a' várnagy által ismét hivatá, sőt, úmbár azt üzenjék, hogy nem jöttek, utának küldé másodsor is, tudósítván őket, hogy a' teremben a' legjobb esend uralkodik; de a' várnagy ujra tagadó válaszszaal tért vissza. Megteendő azonban, hogy azok közül, kik a' fentebbi nyilatkozást aláírták, többség csakugyan bejött. A' tanácskozás, minthogy a' külmegeyeiek elmentek, esenddel folytatott, de a' baloldal kitünőbb tagjai hihetőleg az vélemény diadalát nem szívelhetvén délutáni 1 órakor elutaztak.

(torontali nov. 22ki közgyűlés foly. 's vége.) 1) Megyebeli, némely komkásoknak a' sz. huberti uradalom ellen az arató részre nézve kötött szerző meg nem tartásából származott rendőrségi ügyökben, melly a' nevezett alom marasztalásával végződött, de a' végrehajtás előtt az iratok legfelhelyre felkivántattak a' főmélt. u. cancellariától, bár a' perbeli summák pfton aluliak, a' megye törvényszékére a' följebbvitelt birtokon belül megdó k. rendelet érkezék. — Emelkedtek hangok ezen rendeletnek törvényeltartalma ellen, de az mind e' mellett elfogadtatott, mindazáltal a' folytatva ott polgári törvényszéken ezen rendőrségi per előlegesen fölvetetni rendelt. 2) Az egyházi javak fölöslegének népnevelésre fordítását indítványozó módilevel némely közbeszólások után az országgy. utasításokat készítő sztmányhoz utaltatott. 3) Két tisztviselőnknek az on tette, hogy magányos végrehajtási ügyben a' költségekbe a' fuvarozás járandóságát beszámítván, a' vonatokat mégis megnyugtatták, jegyzőyvilleg roszaltatott; azonban a' kérdéses tisztviselők a' közvélemény előtt nyiban tisztán állnak, hogy noha ők a' fuvarozási pénz fölveteléről tétetvényt, azt tettleg kezűkhöz nem vevék, hanem az illető fél ügyvédének, ki te nyelvváltságban elmarasztalva volt, ajándékozták; vajjon ha a' fuvarozási nyugtatványok iránt az egész országban szoros vizsgálat tétetnék, hány tisztviselő tehetné azon confessiot, hogy e' részben tökéletesen tisztán áll? Isten! mennyi tetszfényről hullna le a' lepel! nem tudjuk é, hogy ism. vizsgálat, vagy pedig azon egyszerű kitétel „hivatalos utazás“ mennyi rányos kirándulásnak 'stef. szolgál ürügyeül? nem tudjuk é, hogy az urakokra járó tisztviselők a' fuvarozási pénzt fölveszik 's a' vonatató a' ókat nagyobb részint még is megnyugtatták? meg vagyok győződve, miszerint ezeket kivétel nélkül állítani nem lehet, mert voltak is lesznek is nemek lovagias, de lélekösméretes tisztviselők; hanemha valahol, úgy bizonyosan el lehet mondani, mikint az utódrul utódra örökségképen szállott hozszo és gyakorlat legyőzte a' kegyeletet 's lelkisméretet. Victa jacet pietas, conscientia. 4) Azon küldöttség, melly a' Maros folyóján Makó és Zombok között elkezdett átvágási munkálatok megszemlézésére kirendelve vala, hogy megye által kitűzött határidőre ns Csanádmegye székhelyére t. i. Makóra menvén, itt a' most érintett ns megye választmányát nem találta, mert en ki sem küldetett, holott megyénk által szomszédi bizodalommal e' végmegkerestetett, minek következtiben nem maradván más hátra, mint ez szszel némely csanádi tisztviselők által töltésinken hatalmaskodva nyitott rétek betöltését addig is elrendelni, míg az átvágási munkálatok jövő tavaszon két szomszéd megye egyetértése 's kezeltfogásával nemcsak előbbre vitetni, de metőleg tökéletesen is elkészíttetni fognak. A' küldöttsége' tárgybéli intézkedését megye elfogadá 's egyúttal arra bizá fel, hogy ns Csanád vmegye vázsmányával értekezve, a' kérdéses munkálatok sikeres előmozdításában rjon el. A' többször érintett szomszéd ns megyének levele, a' torontali itések erőszakos kivágatásáról még nem érkezett meg, 's azért ennek eszközjéről mit sem tudunk, annyival is inkább, mivel a' Jelenkor 92dik szába ígatott tudósítás az erről vitát közleni csak úgy igéri, ha fogja arni a' tudósító *). Mi azonban nálunk történeteket megírni minden esetre akandjuk, hogy be ne teljesüljön rajtunk a' közmondás „nem akarásnak nyögés vége.“ 5) Egy megyei esküttünk iránt panasz nyújtott, mikép az némely anába vett pásztorokat veréssel vallatott, holott későbbben ártatlanoknak tallattak; ennek megvizsgálására küldöttség rendeltetett ki, én bizony nem is mlekezem vajjon a' kijelelt tagok mindnyájan tisztviselők e? annyit azonban ondhatok, hogy ha így lenne a' dolog, nem szándékosan történt, mert akárifele viszsaélésnek elsimitása a' többség akarától távol van. Ha valaki az gy nevezett „statusok“ közül előterjesztett volna egyet, ki mellőzi vala el a' kültöttségbeni részvételt? hiszem köztudomás szerint minden gyülekezet, minen választmány annál jobban örvend, minél több értelmes 's részre-hajlatlan gyeddel bővelkedik, mert több szem többet lát, több fontos észrevételből athatósabb egész készül; de ha mindjárt tisztviselők is egy választmány egyei, állni kell a' suppositumnak, hogy küldetésökben lélekösméretes buzgalomnal járnak el. 6) Indítványoztatott a' közgyűlések száma 's idejének meghatároása, mert eddig nálunk csak egy jelentésses, 's négy soronkivüli közgyűlés tartatott évenként, melly tekintetben határozattá lón, hogy ezentul esztendőn általárom sorbeli közgyűlés tartassék, mellyeknek napját azonban mindig az előtte aló gyűlés határozza meg, mellynek folytatában a' jövő évi első jelentésses közgyűlés január 26ra tüzetett ki. Jelen közgyűlésünk után folytatva törvényszékek artattak, mellyek egyikén 115 különféle betudás alá eső rab itéltetett el, maradt pör alatt 6, kiknek ítélete följebbvitel útján van 22, — összes számuk a' rapoknak a' törvényszék befejezte után: 185. Feltűnő volt a' törvényszéken, hogy három esendbiztos bíróságot gyakorolni tapasztaltatott, jelesen, hogy a' gyanús személyeket nemcsak befogják, mi szolgálati körükhöz tartozik, hanem ve-

réssel vallatják; kettőnek ilyen panaszokra nyilatkozása váratik, a' harmadik pedig, ki hasonló szelid torturát maga elősmert, bíróilag bünper alá vettetni rendeltetett. Rónay Móricz.

Szombathely, véghó 10én. F. hó 6—7kén a' megyei nagyobb teremben tartott közgyűlésünk olly népes 's élénk vala, millyel nem mindig dicsekhe-tünk, 's millyet csak a' tárgyalás alá veendő 's régóta feszült figyelemmel kísért ügyek érdekessége 's fontossága idézhetett elő. Ugyanis első napon, felső-büki Nagy urak által beadott folyamodás következtiben egy Kemenesalján lappangó hamis levélgyár iránti vizsgálat végett megyeileg kiküldött választmánynak D. volt esendbiztos, mint az érintett gyár egyik tagja ellen tett nyomozása felolvastatván, — részint e' szempontból kiindulva, részint hivatalábani viszsaélése miatt büntető vádban (actio crimin.) marasztaltaték 's a' tábla-bírószágtól felfüggesztetett. 2ik nap H. A. ügyvéd 's tb. ellen szinte ez érdekből végzett vizsgálat B. Zs. t. f. ügyvéd ur által jelesen kidolgozott 's hangos éljennel fogadott jelentés került szőnyegre. Első, ki szavát emelé, volt gróf Z. H. — „tudok, mintegy ekép szolt lelkesülés hangján — csekélyebb büntet-tekért itt a' börtönökben sanyló egyedeket; e' bün mindenek legiszonyatosbika; ki életemet támadja meg, nem zár el erőm használatától: de illy ármány ellen nincs védelem, és az titkos lappangásában nem egyesek, hanem családok boldogságát dulja fel. Én tehát ellene vagy büntető keresetet határozatni, vagy a' vétkest azonnal, nehogy ellillanjon, igen: nyiltan, félelem nélkül mondom ki, a' köznek biztosítása végett börtönbe záratni kérem.“ A' tetszés hangosan kitörő zaja eléggé bizonyítá: milly hün ada szót a' t. gr. a' nagy hallgatóság érzelmeinek. Azonban a' választmány kinevezetésekor azemlitett egyednek a' m. udv. cancellariához küldött folyamodására egy onnan érkezett leírat, melly szerint „re interea integre servata“ az irományok megvizsgálásul felküldessenek, — mielőtt a' KK. és RR. e' tárgyba bocsátkoztak volna, hosszas vitára nyujtott alkalmat. E. tb. ur, bár az illy záradékok iránt nem kedvezőleg nyilatkozott, még is a' parancsnak azon ovással, miként, a' megye intézkedését e' tárgyban fentartja, teljesítésére szavazott. Ez értelemben volt elnök alispán ur is; azonban Gl. tb. ur a' záradékot ide alkalmazhatlannak vélte részint azon okból, mert a' parancs vizsgálat megrendelte után érkezett 's így annak elmellőztével a' megye parancs-szegést nem tanusit, csak határozatához következetes marad; részint, mivel az illy záradékok a' megyét intézkedésében nem gátolhatják. Mellette harczoltak Sz. és B. L. jegyző urak; 's csakugyan végre a' többség tulnyomó kívánata következtiben az intézkedéseket, mielőtt az iratok felküldetnének, megkezdeték. A' másik kérdés eldöntésére: vajjon a' vádott ellen büntető kereset indíttassék e? átmenvén 1so alispán ur felszólítá a' KK. és RR-et, miszerint véleményeiket okokkal támogatni sziveskednének, hogy illy fontos ügyben ne pusztá szótöbbség, hanem főleg okok sulya bírná az eldöntő hatást. Itt először Sz. tb. ur hallatá magát küzdve a' fenytő vád ellen, mellyet magában, mint beestelenítő tény nem csekély büntetésnek állított, 's annak elhalasztását azért is kívánta, mert a' vádott ellen csak a' vizsgálat (investigatio) folyván le, még a' törvényes nyomozás (inquisitio) minden körülmény pontos megvizsgálata mellett, bevárandó. Az első pontra E. tb. ur megjegyzé, mikép az actióval semmi büntetési eszmét rokonkapocsban nem lát, mert jelen intézkedéseket, mint csak a' vádak valószínűségét elismerőket, az eskütszékétől (jury), hol egyszersmind ítélet mondatik, különbözöknek vitatá; „de egyébiránt is — folytatá — ha illy vádak terjesztetnének ellenem, én volnék magam, ki a' KK. és RR-et kérném az actio megrendelésére, mintegy eszközölésül annak, hogy a' sulyos gyanu okozta szennyből magamat kitisztítsam“, utóbbira B. L. ur válaszolt 's a' szokást, minélfogva nyomozást vizsgálat előz. meg, csak nálunk bizonyítá divatozónak, 's azt, mint az ügy gyorsabb folyamát gátlót nem helyeslé. Továbbá B. A. főjegyző ur lépett fel; nyugalom 's hideg megfontolás jellemezte beszédében a' büntett 's büntetés philosophiája terén kiindulva a' gyanusított ellen publica actiót szavazott; azonban a' mindig éber figyelmű E. tb. ur határvonalat huzva ur excessus publicus és crimen közt, egyszerűen, de világosan kimutatá, hogy a' vádott bünére (crimen) okszerűleg crimin. actio alkalmazandó. Mellette nyilatkoztak Sz. M. és J. urak; utóbbinak azonban, mint pap-egyednek e' tárgyba avatkozását a' közönség kedvetlenül fogadá. Ezután a' vádokok mérlegetetének leginkább első alispán, említettem E. tb. és B. Zs. t. f. ü. urak által, 's végeredvényül, — minek hamis tanuk szerzése, 's az, hogy H. midőn önállítólag Mesteriben vala, némely pörös védiratok kelte szerint Szombathelyen tartozkodék, 's a' pörtárban foglalkodott, szolgáltak legerősb alapul, — ellene a' fenytő kereset kimondatván a' t. bírói hivataltól közakarattal, az ügyvédségtől pedig E. tb. ur irányában Gl. és Sz. urak vitatásaira felfüggesztetett. — Jelen tárgyakon kívül még körülbelül következők igénylenek figyelmet: H. J. aladószedő jelentvén, miszerint a' házi pénztár kiürülte miatt több árjegyzéket fizetetlenül kényteték viszszautalni: elnök alispán a' hátralevő tetemes adó-összeg minélelőbbi behajtása iránt külön tanácskozásra hitta meg a' sz. birákat; miglen pedig a' terv sikerbe menne által, — a' nemesi pénztárból szükségig kölcsön vetetni rendeltetett. Egyszersmind B. L. jegyző figyelmezteté ezuttal a' KK. és RR-et aladószedő ur könyveinek deák - magyar keverék nyelvére, 's ebben is korkívánta haladást ajánlott; aladószedő ur tehát, minden ellenvetési daczára, ezután könyveiben tiszta ép magyarság használatára kötelezteték. B. A. főjegyző ur nyilvánítván, hogy Balla Kár. „Vélemény a' büntetési mód javítása iránt“ című munkájából a' megye levéltára részére egy példányt ajándékozni szives volt: — az ajándok halával fogadtatott, mit f. j. ur a' t. szerzővel tudatni magára vállalta. H. S. főmérnök urnak a' megyei börtönök 's javító intézetről irt műve „Vas lelkes rendeknek“ ajánlva szinte megjelent. Bővebb ismertetését más alkalomra hagyom; most csak annyit, hogy a' nyomtatási költségen (ára egy példánynak 20 p. kr.) fölül bejövendő összeg az intézeti lelkiőr fizetésének nagyobbítására fordítatik. — A' mult közléseben érintett gyógyszerár - kezelési ügyet it adom részletesben. Tapasztalván a' megye a' szegények számára tett kirende-

*) Teljes bizodalommal elvárja ennek közlését

lésekeni visszaélést 's a' szalonai gyógyszerárban az orvosszereket járó pénzösszeg tetemes növekedését, — e' tárgyban vizsgálendő kiküldöttséget rendelt, mellynek hiv. tudósításából kiviláglott az eddigi visszaélések kuforrása: mert, leginkább a' megye középpontjától távolabb fekvő vidékeken, a' legvagyonosb adózóknak is, 's oly sebészek által, kikről az sines tudja: ha kellő oklevelekkel el vannak látva? a' megyei pénztár rovására rendeltettek hatásukban gyakran legviszásabb gyógyszerek kiadatni. Jövőre tehát határozatott, hogy a' házi pénztár költségére ezentul csak a' megyei orvos és sebész urak rendelvényei (receptei) lesznek érvényesek, hanem utóbbiaké belbajokra csak a' rendes orv. távollétében, 's csak oly betegeknek, kik a' helységek közsé- gei által, nyomtatandó minta szerint készített, 's azok előjárói közül 3 aláírás- sal ellátott 's az orvosi rendelvények mellé csatolandó bizonyítvánnyal tanu- sitandják szegénységüket. Ezek sorába tartoznak: gyógyszerek megvásárlására tehetetlen adózók és zsellérek eselédeikkel együtt; továbbá a' helységekben megbetegült szegény sorsu idegenek; kizáratvák pedig a' nemeseknél tetteleg szolgálatban levő egyedek, kivévén, ha szolgálatukból az emberiséggel meg nem egyeztethető módon bocsátattak el. Az érintett előjárók szegénységi bizonyít- ványaik kiadására felelet terhe alá vettették; a' nem kellőleg kifizetett költségeket megtéríteni köteleztették, fenmaradván az illetők iránt követelési joguk; — ha pedig a' fenebb elősoroltak föbbeiktől bizonyítványt nem nyernének, a' körbeli sz. bírák és lelkiőrökhez utasítottak; de ezek irataiba jegyeztessék meg: mi- kép az igazságos ok nélkül tagadtatt meg. Az ekép ellátott számadások fél- évenként főorvos irtól megvizsgáltatván, még mielőtt a' n. m. k. helytanács- hoz felküldetnének, V. J. első alispán E. J. és Sz. M. tb. urak által is megbirál- tatnak, 's a' helysegeknek ítélték — nem a' választmány javaslata szerint az il- lető helységbeliek által, hanem — a' házi pénztárból fognak a' megyei szol- gák 's rabok részire rendelendő gyógyszerek árával együtt fizettetni. E' ha- táratat jövő 1842dik év 1ső hava 11étől veszi kötelező erejét. Elvégre minden járásb. f. és al sz. bírónak meghagyatott a' kerületeikbeni orvosokat és sebés- zeket, kiknek oklevelei még a' közgyűlésen ki nem hirdettek, felszólítani: hogy legfőlebb jövő másodhavig azokat Schwester K. főorvos urnak, általa a' gyűlésre terjesztendőket, mutassák be, — azon hozzáadással: mikép ellen- kező esetre hivataljok gyakorlásától eltiltatni fognak, rendes orvos urak pedig a' gyógyszerárak évenként többszöri szigorú megvizsgálása, 's az előfordult visszaélések minél előbbi bejelentésére köteleztettek. —ld—

(Felelet a' Jelenkor 96dik számában közölt kömlői levélre. *) Egy de- rék hazánkba a' hírlapok szerint csak nem rég mondotta ezekre menő sokaság hallatára, hogy a' gyanúsítás legundokabb bűn. Ezt ezrek dörgő éljen kiált-ásokkal jelentették ki, hogy megértették, a' mi mondatott; még is nyomban jött a' kömlői levél. A' kömlői levél közlője, bizonyosan velem együtt nem volt jelen az ezrek közt, itthon pedig nem volt képes meggondolni magát, milly ocsmány vétek a' gyanúsítás. Vagy talán azt hiszi a' közlő, hogy a' kömlői levél minden kitétele olyan, minek máskép létező többé szó sem lehetne? ha illy balvételekedsébe volna, akkor tetteért bocsánat, mert nem tudta, mit cselekszik. Egyébiránt, bármilyen okból történt a' mondott levél közlése, annyi bizonyos, hogy nevem abban érdekeltek, sőt hivatalos eljárásom is gyanúsítottak, hallgatnom tehát nem lehet, 's hogy valamit a' kömlői levél ellenében tenni láttassam, mi- után annak tárgya törvényszéki vizsgálaton már általment, közlöm a' törvény- szék ítéletét, melly így szól: 704. sz. F. 1841dik aug. 31kén Veszprémben tartott bünt. törvényszék jegyzőkönyv. 671. p. a. határozás következtében Pápa m. városában legközelebb mult aug. közepe táján a' helybeli tanuló ifjuság által elkö- vetni kezdett 's több napig folyton gyakorolt lázongó kizsákolások ideje alatt, éj- jel a' ns megye fogházába bekísért tanuló ifjak ügyében a' hely színén teljesiten- dő vizsgálat 's további intézkedés végett, ugyancsak Pápa m. városában megje- lent bünt. törvényszék. Kun József 2dik alispán ur előlülése alatt Jurisich Já- nos, Havranek Lajos, Tamassa Pál és Katona Imre tb. Takó Miklós jár. sz. bi- ró 's Hénes János eskütt urak jelenlétében sept. 3kán özszeülvén, melly alkalmal felolvastatt Szakonyi Lajos jár. főszb. bíró urnak, f. e. aug. 31kén Vesz- prémben tartott bünt. törv. székéből nyert szóbeli utasítása folytában beadott újab- bi hivatalos jelentése. melly mellett áltáljában a' lázongás, de főleg a' tanuló if- jak befogatása körülményei iránt véghez vitt tanuvallatásokat 's hozzá beadott bi- zonyítványokat bemutván, jelenti, hogy ámbár ő a' letartóztatott 's az iskolai igazgatóságának csak ideiglen általadott ifjaknak f. sept. 2kán a' ns megye házá- hoz nyilatkozásait kivételése tekintetéből átrendelése végett, főtisz. Tóth Ferencz superintendentus urat hivatalos levél által felszólította, ennek azonban sikere nem lett, sőt a' consistorium részéről kiküldött Körösy József tb. ur által az adatott tudtá- ra, hogy a' consistorium magát, a' deákság ügyében első bíróságnak tartván, a' felszólítás következtében tartott ülésében azt határozta, hogy a' letartóztatott deá- kokat, általbocsátni nem is fogja, hanem e' részben nézeteket a' t. szék elibe irás- ban fogja terjeszteni, kérvén főszb. bíró ur egyszersmind azt, hogy azon hiv. levelei, mellyeket a' deákság ügyében részint a' superintendentus részint az iskolai igazga- tó urakhoz intézett, mint az ifjuságot e' jelen helyzetbe juttatott káros kimélő te- kinteteknek mindannyi kimutató tanubizonyosági legalább hiteles másolatban a' tör- szék előtt felmutatni rendeltessenek 'sat — Mindezek előrebocsátásaután általmen- vén a' t. szék az itt végbe vitt lázongás 's ennek folytában befogatott ifjak ügyébeni intézkedésre, ezekre nézve ámbár ugyan a' felolvasott irományokból kétségen kívül helyeztetik, hogy a' Pápa tanuló ifjuság közül többen f. évi jul. 11kétől kezdve ti- lalmas özszeccsoportozásokat, éjjel az utcákon kóborlásokat, többeknek diszte- len bánásmódját, békes polgárok házai megtámadását, az azokban lakók megse- besítését, ablak-behajításokat, fenyegető czédula-elszórásokat 's ezek szerint minden tekintetben köz fenyték alá tartozó lázongó kihágásokat hosszabb időn ál- tal gyakorlottak, mellyek nagyobb fokra emelkedése gátlását, elfojtását, sőt a' polgárok ohajtott nyugalma visszanyerését, a' helybeli hatóságok közre munkálá- sával eszközölő jár. főszb. bíró urnak buzgalma ezennel dicsérettel is említették: mi- után azonban az irományokból 's különösen jár. főszb. bíró urnak aug. 30kán kelt je- lentéséből is merített tapasztalás szerint a' különben törvényszékieleg tárgyalandó kihágások fő cselekvői már innét el is távoztak, ki nem nyomoztathattak, a' jelen- leg letartóztatott ifjak közül pedig az iskolai törvények kárhozatos általhágásán ki- vül oly tett, melly a' bünt. törvények szigorúságát vonná magá után, bármellyik- ré is ekkor ki nem mutattatván, a' helybeli főiskolai tanács hatósága alá az őket érdeklő mindennemű irományokkal együtt, — az iskolai törvények nyomán leendő megfenyítés végett jár. főszb. bíró ur által ki- és általadati rendeltettek, olly meg- jegyzés mellett, hogy miután Fichtner János, nyilatkozásának hitelesítésekor, u-

*) Lapjaink 98 számában a' kérdése levél beküldőjének neve is közöltetett, mihez- képest semmi gyanúsításnak helye nem lehet A' szerk.

gyan főszb. bíró urnak némelly megnevezett ifjak általi megsértését fődözné fel, mit sem kételkedik a' törvényszék, hogy az előre bocsátandó vizsgálat után főbíró ur- nak megsértett hivatalos állására nézve kellő elégtétel fog eszközöltetni. A' mennyi- ben pedig az ifjuság részéről Akáczy, Schetz és Erdős pápai polgárok ellen némelly visszaélések panaszoltattak be, ezek megvizsgálhatása 's valóság esetében meg- fenytetése végett, az érdeklő iratok párban szinte Szakonyi Lajos főszb. bíró ur által a' pápai urodalomnak kiadatni rendeltettek. — Említés tételven, hogy miután a' törvényszék előtt többször irt főszb. bíró urnak ez esetben is buzgó, azért már fen- tebb megelégüléssel felhozott hiv. eljárása, sőt azon okok, mellyek a' tanuló ifju- ságot a' jelen helyzetbe juttatták, eléggé ismertetsek, az általa felmutatni kért 's részint a' superintendentus, részint az iskolai főigazgató urakhoz intézett hiv. levelei előadatásának szüksége megszűnt. Végül figyelmen kívül nem hagyhatja e' törvény- szék, hogy miután a' tárgyalat irományok szerint a' tanuló ifjak kicsapongása okául leginkább a' gondviselésben hanyagság 's tágasb fenyték tulajdoníthatának, me- gyei közgyűlés utjan a' főt. superintendentia felszólítatni rendeltetik, hogy az il- lető felügyelők az ifjuságra való gondosb és szorosb felügyelésre utasítsanak. — Kiadta Rosos István m. k. aljegyző. — Tisztviselőnek ilyen vagy amolyan színben állani a' közönség előtt, nem mind egy; most csak ezeket tartottam szükségesnek közre bocsátani, midőn pedig majd a' kömlői levél közlője jónak találandja ismét sürgetni azt, hogy a' pápai collegiumbeli tanuló ifjuság kicsapongási bővebben ki- fejte szárnyaltassanak, akkor majd szívesen szolgálak esetekkel, 's azon okokkal is, mellyekből az esetek folynak; mert, nem akarok a' főt. superintendentia levele bővebb magyarázatába ereszkedni, csak annyit mondom róla, hogy ez célra nem vezet. A' pápai földesuraság, a' pápai polgárság, a' collegium fenmaradása 's vi- rázásának akaróji voltak mindenkor 's most is azok, de még az izraeliták is, kik sokszor meggerundiumoztattak az ifjuság által, szíves pártolóji a' collegiumnak, vétkes tehát e' pontban akárkinek szinlett aggodása. Nem másért jött a' kömlői levél megének közgyűlésére, csak azért, hogy a' törvényszék ítéletének olvasható végszavak ez által megelőztessenek, mire való hát e' szembekötés? ha más aggo- dalmok nincs a' szülőknek gyermekeik iránt, mint az, mi a' kömlői levélben őket alaptalanul aggodtatja, akkor, én mondom, hogy nyugodjanak békével; bizto- sítom a' szüléket, hogy Pápa gyermekeiknek ajtó örömmel nyit mindenkor, azo- kat örömmel fogadja, 's hiszem, meg is fognak majd győződni arról, hogy itt is a- tyák laknak, kik szinte érezni tudnak, hogy a' hírek regék, hogy az ember sok- szor korán hisz valamit, 's hogy másképp is lehet, mint mondatott. Szakonyi Lajos m. k. ns Veszprém megye főszb. bírája.

Vélekedés. A' Jelenkor 97dik száma alatt a' jó mellett buzgó egyva- laki azt mondja, hogy egy fecske nem csinál tavaszt, 's igazsága van; hanem val- lamint igaz ezen magyar közmondás, szintugy igaz az is, hogy Uniót ember nem csinál, a' többség akarátja ellen pedig egy akarat semmi 's így figyelmet sem ér- demlő volna az; mi szükség tehát egy emberrel vesződni? Veszprém vgye Pá- pán lakó főbírája bocsánatot kérve a' róla emlékező akáritól, ki nevét elsun- nyogta, ki mondja a' világ előtt, hogy rossz fulei voltak annak, ki az Unió- rol egy társaságban mondott szavait most árulja, mert becsülettel legyen mon- va, kicsértelt portékát árul 's nem azt, a' mit tőlem vehetett, ezt pedig nem más, csak kontár kalmár teheti. Veszprém vgye Pápa lakó főszb. bírája szívesen ohaj- tja, hogy Uniót érjen. Isten adja, hogy mindenben legyen Unio! 's ha maga nem érhetné meg az Uniót, azzal is megelégszik, ha azon reménységgel szál- hat sirjába, hogy közelit ahoz a' maradék; de magányos belátása ahoz csak kis reményt nyújt. Ohajtja, hogy véleménye hibás legyen; de messze szemléli a' le- hetőséget. Isten adja, hogy rossz jövendőllő legyen; ezt maga kívánja! hanem a' vélekedés is szabad legyen, azt kéri, mert a' korszellemmel ellenkezik a' zsar- nokság. Minden okos ember tiszteletben tartja a' magáéval ellenkező véleményét, ha annak legkisebb részében soha nem osztozhatnak is. Azután pedig igazság le- gyen talpköve mindennek; a' ki ir, tiszta igazságot írjon, 's ahoz semmit ne te- gyen, hiszen, egy fecske ugy sem csinálhat tavaszt. Szakonyi Lajos s. k. tek. Veszprém vgye Pápa lakó főszb. bírája.

Baja, dec. 23kán. A' bács megyei új tisztikar névsora köv.: első alisp. pa- cseri Odry József, másod: Knezy Antal, főjegyző: borsódi Latinovics Károly; el- ső al. főjegyzői czimmel: Nikolics Izidor, 2dik Antunovics Pál, tisz. aljegyzők: Mukics János, Vojnics Gábor, Fratricsevics István, Zákó Péter, Grosschmidt Ferencz, Ast Ferdinand, 's Pál Antal; levéltárnok: hodosi Karácsonyi Leopold; pertárnok: Mravovits Jakab; főügyvéd: bajsai Zákó István, első alügyvéd: nagy- budafalvi Vermes Ágoston, 2dik Piukovics Mihály; tisz. alügyvéd: Radisits Je- nő 's Markovits László; hadifőpénztárnok: almási Kovatsits Antal, honi: omo- roviczai Szalmásy Miksa; főszámvevő: Thurszky Ferencz; fizetési táblabírák: Fratricsevics Pál, felső - lukaveczy Volarits János, Sztrilics Tóbiás, czabaji Horváth Péter, pacseri Szucsics Ödön 's Eremics János. Felsőjárásí főszb. bíró: almási Rudits Máté, al: borsódi Latinovits Móricz, tisz. bajsai Vojnics Die- nes, esküttek: szlaviczai Sándor György 's Alaga Imre, tisz. Vargai István; aladószedő: borsódi Latinovits Miksa, raktári biztos: Fratricsevics Ignác; csendbiztos: Piukovics Dömjén. Középpjárásí főszb. bíró: pacseri Odry András, al: Milasin Károly; esküttek: Mattyasovszky László 's ifjabb Parsetics Lajos; al- adószedő: ns militicsi Czintula Mihály; raktári biztos: Balun Pál; csendbiztos: Fratricsevics Péter. Alsó járásí főszb. bíró: mateovicsi Piukovics Ágoston, al: borsódi Latinovics Zsigmond, esküttek: Pocsay Zsigmond és Sztratimirovics Rádó, tisz. Sztratimirovics Dániel; aladószedő: Kanyó Aloiz, raktári biztos: Baderlicza János; csendbiztos: ifjabb Gálly Mihály. Telecskai járásí főszb. bíró: bajsai Vojnics Barnabás, al: Káiry Bálint; esküttek: Gálly György 's Vojnics Márk, tisz. Sorok Sándor; aladószedő: Vidakovics Vitusz; raktári biztosok: szabadkai Pertics Lukács, kulai: Csajághy Márton; csendbiztos: Milinovics István. Tiszajárási főszb. bírája: bajsai Vojnics Ferencz, al: rogaticzai Pilasz- novits János; esküttek: Szalmásy Ferencz 's Eremics Lukács, aladószedő: a' telecskaiban: csendbiztos Parsetics Sándor, révbiztosok: szlaviczai Sán- dor István, Markovics Szaniszló 's Kanyó Lajos; főmérnök: Hevessy Károly, al: Kerekes József; főorvos: Bulla Károly, tisz. Csajághy István; járásbeli alorvosok: Krajnik László, Peák János, Rath Ferencz és Stipl Lőrincz, vár- nagy: Katona Lajos. Közli Sebők.

Pohorellár (Gömör szélén) ezt írják: Nálunk az idő mostan (dec. 8- kán), a' mult évekihez képest igen csudálatosan jár, mult hó 14kén kezdett ugyan hideg lenni, utána valami 2 ujnyi hó is esett, melly 4—5 nap mul-

va elolv
követék
bokor ha
rinczein
vegő ned
Filt
ott Bánly
gondosko
kimél, m
szerencse
lönbözlet
alkalmap
Pál nappa
ki öt szin
előtte Pár
ség termei
Theaterzei
első művé
adott: Pes
mind jóték
ébredte. E
is, lapjaink
hány nap m
tökéletesen
benne tehet
daszülötbe
sége julia
Erdély
országos hiv
ezekre nézve
zökönyvből
tatás után h
pontja szerin
ez ürességbe
kötelességek
tathatnak. 's
és RR. ezulta
natnak? a' la
zül kelljen v
Jeliesen pedig
és 20dik t. c.
tokosak birn
állapodtak m
ván a' válasz
bizodalmat.
kalmásoknak
hogy az itélő
hivatalra csak
alapos törvén
böl három há
re ne több es
rozása mellett
tekintetéből,
met fordítani,
miserint két
több személy t
melyek a' hárr
sék véghez 's
vázási számáv
kik egyforma
állnának, akk
azok közül me
kor hibás czéd
megsértés eset
ne 12 személy v
lenne zavarya
sentialis t. in
irva 's a' válas
kizettségöl ál
szózat kit illes
ban egy reform
ehz hasonló m
eserlés sértés
lasztásnak telje
titkosan, kisse
szokott módon
ne előtt a' lada
nassanak is ki,
a' dolog fárads
ország rendei k
pedig a' szózat
kor fenszózat k
részt a' törv. kir
az idő telte, va
mellyen beadat
kadni, a' megm
lési tagok peccé
metalan valaki a'
e megválaszato
n. a' 4dik helye
n csupán azon
sztott személy
bbekre nézve
ost azon felvilá
ssel, kifejezve
ség nem lenne
zói választ

va elolvadt a több napig tartott esővel, ezt ismét meleg napok esővel váltva követték, úgy hogy a' mogyoró, bodza és más fák is rügyeznek, a' csipkebokor hajt, a' vakondok a' réteken folyvást turnak, hó csak a' hegyek gerincein van, a' völgyeken pedig gyakran köd, szél igen ritkán, de ma a' levegő nedves hideg, és szinte ködös. Szabó Pál hgi eröművész. —

Filtsch Károly erdélyi hangművésznök nov. 20kán Bécsbe utazott, hogy ott Bánffy Dienes grófné pártfogása alatt, ki a' reményteljes fiúról anyailag gondoskodik 's ritka műtehetsége teljes kiképzetésére semmi áldozatot nem kimél, magát tökéletesen kiművelhesse. József hiv testvére 's legőszintébb szerencsekívánatink kísérik őt. Bécsből távozta előtt, azon különös megkülönböztetésben részesült, miszerint magát Metternich hg előtt hallathatá, mely alkalommal őt a' hgné kegyessége jeléül egy arany pecsétgyűrűvel tisztelé meg. Pár nappal ezután szerencsés vala a' bordeaux-i hg előtt is kitüntetheti magát, ki őt szinte megkülönböztetőleg fogadá. Legjobb ajánlatásnál fogva nyitvák előtte Párisban Chopin, Dessauer 's a' t. háza, valamint a' francia főnemes-ség termei is. Filtsch utazásáról Erdély 's Magyarországon keresztül a' bécsi Theaterzeitung nov. 15ről ezeket írja: Ezen reményteljes kis művész nem rég első művészeti kirándulását tevő hazájába. Utazása közben hangversenyeket adott: Pesten, N. Szebenben, Brassóban, Kolozsvárott és Szászvárosban, mind jótékony czélokra. Mesterséges játéka mindenütt legnagyobb lelkesedést ébreszte. Erdély 's Magyarország minden lapjai telvék dicséretével 's már most is, lapjainkkal öszszhangzólag, szakja legjelesbikével hasonlítják öszsze. Néhány nap mulva testvérbátyja kíséretében Párisba utazik, magát művészetében tökéletesen kiművelendő. Mi legjobb sikert kívánunk művészeti szándékának, benne tehetség nagyobb mértékben mutatkozik, mint bármely hangászati csodaszülöttn és a' szorgalom, mit teljes kiműveltetésére fordítanak, annak érettségre juthatásáról kezkesedik. —

Erdély. Dec. 1jén tartott 11dik országos ülésben napi rendre tüzetvén az országos hivatalokrai választások 's azzal egybefüggő választási kérdések, mivel ezekre nézve az orsz. RR. már 1837ben megállapodtak, felolvasatott az irt évi jegyzőkönyvből a' választásmód 's a' felírás elvei felől hozott határozatok 's kevés vitatás után határozattá lett a' választásmódra nézve 1) hogy a' kir. előadások 1 pontja szerint először a' főkörmányzót választják meg 's terjeszték föl, mivel ez ürességbe jött hivatal betöltését a' RR. különben is törvényszabta joguk 's kötelességöknek tekintik. 2) Azon kérdésekre nézve: kik választhatnak 's választathatnak 's mimódon vétessék a' választás teljesedésbe? ragaszkodnak a' KK. és RR. ezuttal is az 1837ki köv. határozathoz. Miután azon kérdés, kik választathatnak? a' lajstrom megállapításával már el vagyon döntve, fenmarad az: kik közül kelljen választani? melyre nézve önként értetik, hogy számtalan törvényink, jelesen pedig az Apr. III. r. 42t., a' leopoldi dipl. 7dik pontja, és az 1791 11dik és 20dik t. cz. szerint a' három nemzet fia, és négy vallás sorsosi közül a' birtokosak birnak megválasztathatási joggal. Mellyekhez képest a' KK. és RR. abban állapodtak meg, hogy a' három nemzet és négy vallás egyenlőségit szem előtt tartván a' választásban olyanokra fordítsák figyelmüket, kik leginkább bírják a' közbizodalmat, kik lelkiösméretesen erkölcsi feddhetetlen tulajdonikra nézve is alkalmasoknak ítéltethetnek 's értelmességükről ismértetes féltek, megjegyezve, hogy az itélőmesteri hivatalra a' szász nemzetnek competentiája nem lehetvén, ezen hivatalra csak a' más két nemzet és három vallásból választanak, megállapítván alapos törvények és gyakorlattal megegyezőleg, hogy egy hivatalra a' négy vallásból három három személy 's így öszvesen 12ő választassék, úgy az, hogy egyszerűen ne több csak egy hivatalra essék meg a' választás. Melly főbb kérdések elhatározása mellett a' KK. és RR. a' történeti rendtelenségek és akadályok megelőzése tekintetéből, a' választásban előfordulható más körülményekre is kívántak figyelmet fordítani, 's azokat is szükségképp előre elhatározni, u. m. a) ha történnék az, miszerint két személy egyforma számú szótatot nyerne, hogy egy hivatalra 12nél több személy teljességgel ne vétessék föl, ha az egyenlő számú szótatot nyert személyek a' hármas számban utolsó helyen állók lesznek, ezek közt új szavazás vitesék véghez 's csak az itéssék a' hármas számba az előbbi szavazással kapott szavazási számával, ki ezen másodsori szavazás által többséget nyert; ha pedig azok, kik egyforma számmal nyerték a' szavazást, a' hármas számban elsőbb helyeken állnának, akkor csupán a' sorozásra nézve legyen közöttük új szavazás, hogy t. i. azok közül mellyik irassék előbb 's mellyik azután. b) A' szótatok rendbeszedésekor hibás czédulák is taláthatnának 's ha a' hiba essentialis, melly által t. i. jusmegsértés esett, vagy a' vallásbeli egyenlőség nem lenne observálva, vagy nem lenne 12 személy választva, vagy pedig a' kiirt személyek vallásbeli sorozása öszsze lenne zavarva, az illy czédulák ne vétessenek be; hogy ha pedig a' hiba nem essentialis t. i. nem esett jusmegsértés általa p. o. több egyforma név taláthatnék beírva 's a' választottak nevei megkülönböztetve nem volnának, 's a' választó nézete kitészőleg általérthető nem lenne, a' rendek mindjárt határozzák el, hogy az illyen szótat kit illessen, nemkülönbén akkor is, midőn talán p. o. a' katolikusok sorában egy reformatus, ellenben a' reformatusok közt egy katolikus taláthatnék, vagy ehez hasonló módon történnék a' más két vallásra nézve is, mivel ez esetben a' fölcserelés sértés nélkül megtörténhetik, a' czédula bevétethetik. A' mi pedig a' választásnak teljesedésbe vételmódját illeti, határozattik, hogy a' szótatok beadása litkosan, kisedése pedig a' lehető legnagyobb nyilvánossággal vitesék véghez, szokott módon minden szavazási rendre előszóllítván 's a' czédulák az ország színe előtt a' ladába tétetvén, miután azok mind beadattak, ugyanazon ülésben vonnassanak is ki, a' kivont czédulák elnök ő excja által olvastassanak fel hallhatólag, a' dolog fáradtságos léte miatt azonban ő excja maga mellé segédeket vegyen föl az ország rendei különböző categoriáiból: egyik itélőmester a' kijött czédulák, másik pedig a' szótatok számát pontosan jegyezze föl; a' szótatok folyó számát mindenkor fenszóval kimondván, melly szótatok feljegyzése munkálkodásában vegyen részt a' törv. kir. tábla, és mindenkinek tetszeni fog. Hogy ha pedig történnék, hogy az idő telte, vagy valamely közbejött akadály miatt a' czédulák ugyanazon ülésben, mellyen beadattak, ki nem vonathatnának, és a' szavazásnak félben kellene szatadni, a' megmaradt czédulák a' ladába pecsételtessenek el, mindazon országgyűlési tagok pecsétével, kik azt kívánni fogják. Végeztetvén utóljára az is, hogy ha metalan valaki a' választottak közül azt nyilatkoztatná ki, hogy azon hivatalt, melyre megválasztatott, ha szinte confirmáltatnék is, önszemélyére nézve nem fogadja. A' 4dik helyen szótatokat nyert személy az illyenek helyébe nem fog tétetni, hanem csupán azon egy helyre új szavazás fog végbe vitetni, és az ujonnan megválasztott személy. vallása sorsosai közt az utolsó helyre soroztatni, egybaránt a' bbekre nézve az egész szavazás megmaradván. A' czédulák bevehetőségére most azon felvilágosítással, hogy ha a' választottak nevei tisztán megkülönböztetéssel, kifejezve nem lennének is, de a' körülményeknél fogvást a' személy iránt ség nem lenne, a' czédula fogadtassék el. Egy uttal meghatároztattak a' korzói választás mellett ő felségéhez fölterjesztendő felirat elvei is u. m. a) hálás

köszönetet fejezni azon, hogy a' kormányzói választást ő fge kir. előadási első pontjaul méltóztatott kitzüni; mita' RR. annál nagyobb örömmel fognak tenni, mivel egyebiránt is elvitathatlan joguk 's mellözhetlen kötelességök kívánna a' megürült hivatalokra választani b) az 1837ki jegyzőkönyvben kifejtett elvek szerint fiui bizalommal kéressék meg ő fge, hogy kinevezésében a' legfőbb méltóságú hivatalra is a' szótatok többségét 's vallási egyenlőséget megtartani méltóztatassék, úgy hogy az 1837ben 53 szám alatt kifejezett kívánat szerint a' főkörmányzó és udvari kancellár, mint két legfőbb hivatalnok külön vallásbeliek legyenek, úgy szinte arra c) hogy kegy. kinevezését még ez országgyűlésre mentülelőbb leküldeni méltóztatassék. d) Mivel az Apr. III. r. 17. cz., a' leop. kötés 10. p. és az 1791. 10t. cz. tisztán rendelik, hogy országgyűlés évenként tartassék, még is a' közelebbi országgyűléstől a' mostaniig egynél több év telt el, miből ismét más sérelmek is születtek, annak kijelentése mellett, hogy a' RR. semmi akadályt nem ismérnek el, melly miatt az országgyűléstartás törvényes időn túl elhalasztathassék. kéressék meg ő felsége mindjárt ez első felírásban, hogy a' törvény e' rendeletét betölteni méltóztatassék; végre e) nyilatkoztassák a' KK. és RR. hálás köszönetjüket, hogy a' jelen országgyűlés helyéül ő fel. Kolozsvárt méltóztatott kitzüni. Dec. 4kén a' kir. főkörmány jelenlétében országgyűlés tartatván, a' főkörmány egy a' KK. és RRhez szóló kir. leiratot adott által, melly illy értelmű: „Mivel az általatok, hű KK. és RR. két kormánytanácsnoki hivatalra lett választások tárgyában közelebb mult országgyűléstől 1838: febr. 21ről kelt felírások mellett fölterjesztett 's erdélyi udv. kancellariánk által nekünk maga módján előadott kijelöltek közül b. Bánffy László időközben megholt, titeket hű KK. és RR. ezennel kegy. arra intendőknek találánk, hogy 2ik kir. előadásunk tárgyalásakor ezen hivatalokra is a' törvény értelmében választások 's jelöljete ki, 's legfelsőbb elhatározásunk alá terjesztétek föl. Most említett felírások többi pontjaira nézve pedig, öszszefüggőleg azokkal, miket 1837. Julius 18ról 's nov. 20ról kelt alázatos felírásokra 1838. jan. 19ről hozzatok intézett kegy. kir. leiratunkban veletek tudatánk, bizonyosakká akarunk titeket, hű KK. és RR. tenni, hogy különös gondunk van rá, miszerint az adománylevelek az 1791: 20t. cz. rendelete szerint ezután is a' régen gyakorlott mód szerint keljenek, 's így tettleg is bizonyítassék be, hogy azok kihirdetése tekintetében sincs semmi méltó aggodalomra okotok. 's a' t. Ferdinánd m. k. Nopcsa Elek m. k. ő felsége saját parancsából b. Apor Lázár m. k.

F. hó 5kén, Miklós nap előtti estvén, Doboka megyei követ Wesselényi Ferenc b., hazánk sok érdemű nagy fia Wesselényi Miklós b. tiszteletére, ki minden honfi által szívből sajnált egészségi gyöngékedése miatt sem ő fels. kegyelmét, sem két lelkes megye bizodalmat eddig nem használhatá, a' követi kart szíves vacsorával vendéglé meg. Ugyanekkor az országgyűlési ifjuság 70nél több szövétnekkel 's még sok fátylatlan kíséretében díszes soraikhoz méltó renddel köztiszteletű hazánkfia Teleki Domokos grhoz, mint nagy hazánkfia elveinek leghivebb barátjához, 's tíz évi polgári pályáján dicsően 's tántorodás nélkül haladott és haladó kedves honfitársunkhoz ment, ott választott szónokjok Udvarhelyszék követi irnoka Gálffy Mihály férfias beszéde mellett, mellyet a' tisztelkedők levett süveggel hallgattak végig, szívből jövő és szívhez szóló, de politikai tulságotól ment meleg névünnepi üdvözlötet adának át öszinte „éljen“ek közt olly kérséssel, hogy azt sokszor tisztelt Wesselényi Miklós b. szívünk szertette honfitársunk kezébe küldeni sziveskedjék. A' gróf köszönettel fogadá a' lelkes ifjuság becses bizodalmat 's kérelmeket teljesíteni edes örömet vállalkozék. Innen a' tisztelgő sereg a' hasonló okbul öszszegyűlt követi karhoz ment, hol Teleki Domokos gr. az ifjui érzelmeket hiven tükröző beszédben fejezve ki tisztelgetésök czélját, ajánlá az ifjuságot, mellynek illy szép 's két éven át megőrzött buzgóságától a' hon annyit remélhet, a' követi kar szivességébe. A' követek nevében velösen felelt Alsó-Fejér követe b. Kemény Dienes, 's ajánlá az ifjaknak, hogy haladás, mérséklettség 's kitarás legyenek polgári pályájokon iránytűjök. A' tisztelgők halomra hányák égő fátylaikat 's két máglyát képeztek, mellynek festői lángjai sötét füstgomoly közt oltári áldozatként magasztosan szállának ég felé, de magasztosb volt a' láng, melly minden kebelben egy érzelemmel lobogott a' cserkoszorus tiszteltért.

(Kitünő élethoszúság.) Dombó (Küküllő vármegyében) Idei febr. 26kán temettük el Ferenc Mihályt, Gönczi Ágnes, 120 éves aggot. Benne a' Hufeland által hoszsu életre mutató testalkat megvolt, közepes magas teste, ahoz illesztett feje, széles homlokkal, ben ülő tatár kis szemei, pótléklapos kalmuk ábrázata, nagy arcsontokkal, izmos erős esontos tagjai, széles vállköze 's melle, fogyhatlan bő beszédű volt. 115dik évében a' kopasz földön estétől viradtig mozdulatlanul alhatott. Ekorig soha legkisebb betegséget sem érzett, 's még olly erőben volt, hogy a' környéki falukba járt ismerőseihez. Halála napján panaszkodott, hogy nem akarnak enni adni. Erd. H.

A' bihari fontos közgyűlést, bars megyei kibékülést, verőzei, zemplényi, krassói közgyűléseket 's. jövő lapunkra vagyunk hagnyi kénytelenek.

Amerika.

New-yorki hírlapok nov. 24rül, mellyek, kivéve a' pártoskodási vitákat, egyebiránt kevés érdekest közlenek, említik azon az egész egyesült státusokban keringő hírt: miszerint Harrison tábornokot az előbbi elnököt méreggelölték volna meg. Azonban e' gyalázatos koholmányt nyilván megczafolá azon küldöttség, melly Harrison eltakarítására bizaték meg. — Guatemala státusnak nagy hasznót hajt természetes fekvése t. i. a' két tenger öszszeköttetése. A' Nicaragua nevű nagy tó, mit 's San Juan folyam köt öszsze a' csendes oceánnal, ettől csak 16 ang. mérföldnyire fekszik 's közép mélysége 15 láb. Az említett folyam iszonyu sebes, de azért hajózható. Most ugyan kevés kalmárhajó fordul meg rajta, de mihelyt egy erős kormány elegendő biztosítást nyujtand a' kereskedőknek, ezen vizvonall minden esetre egy terjedelmes transito-kereskedés pontja leend.

Portugália.

A' királyné és pártja igen örvend l. Howard de Walden ang. követ a' liszszaboni udvarnál tett azon nyilatkozatának, miszerint vele l. Aberdeen ang. követ Madridban nem rég Anglia azon határozatát közlé, hogy minden, bármily ürügyű kísérletnek, melly Portugália függetlenségét veszélyeztethetné, azonnal fegyveres kézzel álland ellen. A' liszszaboni zendületi sajtó a' királyi trónt felforgatni 's helyébe kormányzóságot tenni javasol párthiveinek. Mindazáltal Sa da Bandeira, kit a' lázadók e' polczra emelni szándékoznak, nem hajlék ajánlatjokra. Bomfim gr. és Saldanha marquis sem helyeslék a' zendü-

lők e' tervét. Az özszeesküvés czélja volt: Donna-Mariát lemondásra kényszeríteni és spanyol ótalom alatt kormányzóságot alkotni, mellynek közbenjárása által aztán a' kis (4 éves) portugáli koronaörökös és Spanyolország királynéja közt házasság kötötték.

Spanyolország.

(A' községi választásoknál a' föllengősdiak győztek. A' barcelonai zavarók törvényszék előtt. Elegg.) A' kormány nagy félelemben van a' községi választások miatt, mellyek eredménye eddig tulnyomólag a' republicai párt embereinek kedvezett, mert a' mérsékpártiak egészen elvonultak, sőt több esetben hajlók voltak a' republica hőseit támogatni, semmint eddigi elnyomók mellett szavazni. — A' jogminister parancsa következtében a' barcelonai zavarók törvényszék elibe fognak állítani, 's a' kényszerített kölcsönből fönmaradt összeget ismét visszajuttatják az illető egyedek, mennyiben t. i. a' megmaradt pénzereje engedi, melly működésre a' károsítottakból alakított választmány van megbízva. — Dec. 7kén hirdeté ki Madridban azon kir. rendelvényt, melly a' testőrséget fölosztatja, 's rendes serezekké változtatja. A' föllengősdiak igen örvendnek e' határozatnak, mert a' testőrség hatalmas alapja volt Izabella királyné trónjának. — Az angol-spanyol kereskedési szerződés megkötése folyvást tárgyal szolgál a' napi beszédnek; de valóságát nem igen hihetni, miután Anglia leginkább gyapotszöveveivel szeretné Spanyolországot elárasztani, mi által Catalonia számos gyára véghetetlen kárt szenvedne, és több ezer szorgalmas ember kenyerétől fosztatnék meg. — A' francia kormány sürgönyvivő szekerét néhány nap alatt kétszer rabolták ki Madrid kapuinak közelében, és igen esodálatos e' rablásnál azon körülmény, miszerint az utazókat minden pénztől megfoszták, sőt a' magányleveleket is elvették, a' francia kormányt illető hivatalos sürgönyöket pedig érintetlenül hagyták. — Többen fejezik ki már esodálkozásukat az iránt, hogy a' spanyol eseményeket 's mozgalmakat olly csekély figyelemmel kíséri Európa, 's valóban megfoghatlan is e' körülmény, mert csakugyan Spanyolország most azon hely, honnan zendület elvei Európa minden birodalmiba szerte sugárzanak, mellyek idővel olly eseményeket vonandnak magok után, miket most meg sem álmodnak azok, kik nyugott gondatlanságban szeretik napjaikat elálmodozni. — Luiza Fernanda infansnö beteges, de állapotja semmi aggályra nem szolgáltat alkalmat. — A' baszk tartományokban az ostromállapotot egészen megszünteték a' kormány, 's a' katonai biztosságokat mindenütt föloszták. — Espartero január első napjaiban új pompás palotába fog költözni; don Francisco infans ellenben igen egyszerűen butoroztatja madridi szállását, miután ügyvivőjének nem adatá ki korábbi butorait Arguelles a' kir. palotából, mivel azok az ország pénzén vásároltatván, nem juthatnak magányos egyed birtokába. — A' cortes előkészületi üléseiben igen ellenséges érzelem mutatkozik a' kormány ellen, ámbár ez mindent elkövet a' képviselők megnyerésére, 's demokratái elveken nyugvó községtanácsi törvényjavaslatot szándékozik cortes elibe terjeszteni. —

(Bilbao ostromzár alól fölmentve. Merénytervezések Espartero ellen.) Madridi újabb hírek szerint a' kormányzó parancsára Bilbaoban is megszüntetett az ostromzár. — Titkos társulatnak jutván nyomába a' kormány, mellynek tagjai Portugáliából Spanyolországba vonulnak, veszélyes tervet forralva a' kormányzó ellen, Espartero tüstint parancsot küld az illető tartományi hatóságokhoz, miszerint a' gyanus egyedek lépteit mindenütt figyelmes őrszettel kísérik. —

Anglia

(Smith bankhamisító pöre. Elegg.) Loudon, dec. 8kán: „Smith B. bankjegyhamisítás miatt vádoltatván, elmarasztaltott, 's holtig tartó elszállítatásrai ítél-tetett, a' törvények legújabb szelidítése szerint, mellyek ez előtt minden bankjegyhamisítóra kiméletlenül halált rendelték. Vallomásból kitűnt, hogy nem annyira romlottság, mint inkább jellemgyöngeség vitték őt e' vétke tette 's minden válasza a' bírák kérdéseire legőszintébb megbánást tanusított. Dél-élelőtti 10 órákor lépett törvényszék elibe a' vádlott. A' hosszú vádirat felolvastatása után kérdezte: megismeri e' az ellene fölhozottak valódiságát, tisztelettel 's egyszerűen szilárdul igent mondott. Védbeszédében megbánva ismeré meg vétke nagyságát, 's leginkább azt törekvők némi mentségeül tekintetni, hogy saját hibája nélkül adósságba jutván, mások csábitgatásának engedve, követte el azon esalárdságot, melly miatt most lakolnia kell. E' védbeszéd után a' törvényszék azonnal kimondá holtig tartó elszállítatását. Smith könnyű szemekkel hallgatá a' kemény ítéletet, 's zugulódás nélkül hajlott meg a' törvény hatalma előtt. Smith azon Sidney Smith unokaöccse, ki Saint Jean d'Acre várát Napoleon ellen ótalmazta. — Erebus és Terror hajók, Rosz kapitány parancsai alatt, most is folytatják délsarki kutatásikat, 's az eddigi utazóknál négy fokkal tovább haladtak. — Plymouthból 10 hadihajó indult Kínába az ottani angol hadsapat megerősítésére. — A' királyné már ünnepélyesen beavattatá magát. —

(Adatok a' Niger folyamot vizsgáló hajócsapatról.) Azon gözösek, mellyek Niger folyam vizsgálatára küldetvők, veszélyes betegségek uralkodván, az utazók 's legények nagy része áldozatul esett az éghajlat mostohaságának. Eboe tartományban igen nyájasan fogadák az utazókat 's a' fekete királyné aprómarhákkal viszonzá azon néhány darab csecebecsét, mit neki ajándékol adtak, a' király pedig az egyik gözösön egy üveg bort annyira megkedvelt, hogy kísérei-nek egyetlen csöpet sem adott belőle, hanem mind maga itta ki, és azonkül még néhány pohár grogra is mutatott kedvet, melly kívánatát azonban nem teljesítették. Attah királya sokkal nagyobb méltóságot tüntetett ki, egyenesen megmondván, hogy csak azon esetben látogatja meg a' gözöst, ha királyi méltóságához illőn fogják őt elfogadni. A' fényes ajándéknak nem örvendett, hanem a' kapitány szemüvege után nagy kíváncsisággal nyúlt 's néhány szemüveget leg-élénkebb örömmel fogadott el. —

(Kormány-határozat a' gabonatörvény ügyében.) A' Globe szerint a' kormány valahára megegyezett a' gabonatörvény módosítása iránt, 's alkalmasint parlia-

ment előtt is fogják létesíteni azt, mivel a' földbirtokosok egyetértésével dolgozta tervét, mellynél fogva a' fokozatos vámszabás marad ugyan dívatban; de az módosítással, hogy a' vámszabási változás csak 14 schilling körül fog ezent forgani. E' fokozatos vámszabásnál minden esetre sokkal kedvezőbb ugyan állandó bevitelvám; de most e' csekély változásnak is örvendeni kell, miután toryk szenvedélyessége mellett a' jobb rendszabály kiküzdésit ezuttal még es nem is remélhetni. A' M. Chronicle azonban folytatja vizsgálatát a' gabonatörvény ellen, 's e' tervezett módosítást is legkiáltóbb jogtalanságnak mondja, 's ajánlja, hogy minden 4 fontos kenyérre, 3 pencediju bélyeget üssenek, miből az mindig szemei előtt legyen a' szegénységnek, milly igazságtalanul kell a' h más földbirtokosokat gazdagítani. A' M. Post ellenben ez egész vámmódosi tervet csak henye költeménynek gunyolja, azon reményét nyilvánítván es szersmind, hogy a' kormány épen semmi legkisebb engedvényre sem fog hajni. — Az utóbbi nyomasztó kereskedési viszonyok által egész Anglia, külön sen pedig Stockport gyárvaros annyit szenvedett, hogy a' házak nagyobb rész laktalanul áll. — Spencer gr., hajdan igen kitűnő pénzügyminister, most csödes elvonultságban él jószágain, és csupán egy a' marhatenyésztést előmozdi társulat elnökségét viseli, mellynek egyik legközelebbi gyűlésén egy angol király azon intésre figyelmezteté a' társaság tagjait, mellyel csata előtt a' hadse get rendületlen bátorságra tüzelé mondván: „Katonák! mutassátok most ma a' francziáknak, hogy Ó Anglia fölülmulhatlan marhahusával éltek!“ Albert Cambridge hgek tagjaivá lettek e' nagyhasznu társulatnak, melly örvendetes je lentését az elnöknek kitűnő tetszéssel fogadá a' társaság. Niger folyam vizsgál gatasával mindeddig nem bír megbarátkozni az időszaki sajtó 's legközelebb a' re dical Spectator így nyilatkozik e' tárgyról: „Midőn metelyes czélja felé indult szállítvány, előre megmondók, hogy a' számolás napja be fog következni a zokra nézve, kik azt kiküldötték. E' nap ajtó előtt áll most, sőt talán föl is v radtmár, mert a' Niger visszaküldé egy részét az elgyöngült beteg rokkantak nak, kik magokkal hozák egyszerűen az elgyilkolt emberek első névjegyzé két. Betegség és halál kegyetlenül dühöngtek azon szerencsétlen vállalkozó közt. Elég intést kaptak az illető parancsolók még a' szállítvány megindítása e lőtt; de az akkori kormányterfiak semmi józan intésnek nem engedve, azt hívé hogy a' mocsárok mirigyes párolgási rémulve vonulandnak el az angol gözöse füstje előtt.“ — A' Times szerint O' Connellnek sikerült az irlandi whígeket é párthiveit ujonnan egy czélra összpontositni, miután minden vitályukat szeren esésen eltávoztatá, 's a' repealkérdést bizonytalan időre elhalasztá. — A' folya mok rendkívüli áradásai Anglia nagyobb részében tetemes kárt okoztak. — A Towerban elolvadt fegyverzetek maradványait most ereklyék gyanánt nyilváno san árulják. — Carlyle Tamás Göthe barátja és Schiller életirója, Edinburgban tanítószékért folyamodott.

Franciaország.

(Legújabb alkudozások Görögország ügyében. Elegg.) A' görög kérdésben jelenleg két pont érdemel leginkább figyelmet. Az első azon szerződésekre vonatkozik, mellynek mostani függetlensége megismerésit köszöni Görögország; mivel pedig e' szerződésben csak 3 nagy hatalomnak van része, tehát ige természetes, hogy a' többi nagy hatalom e' tekintetben minden alkudozástól távol maradand. Hogy ez elméletileg felállított elv gyakorlatban megmaradhat e 's a' két német hatalom továbbra is elmellőzhető e' minden egyenes befolyást e nevezetes kérdésnél, azt csak a' jövődő fogja kimutatni. A' második pont azo változásokat tárgyazza, miken 1832 óta a' görögországi közszellem átment. I tehát a' görög tartományok erkölcsi és anyagi állapotjának szilárd megalapítás forog szőnyegen. Egyébiránt, mi Franciaországot illeti, annyi bizonyos, hog az udvar 's ministerség közt a' véleménykülönbség Görögországra nézve meg szűnt. Guizot a' király nézetihez csatlakozott, nyilvánítván, hogy mindent ké: elkövetni, mi által a' rendet, békét's mostani állapotot keleten föntarthatni, mel nyilatkozata mindent magában foglal, mit a' többi hatalom kívánhatna. — A Journal des Débats mindennap hevesül kel ki Thiers nevében Guizot ellen, 's e azon egyetlen szolgálat, mellyel e' pillanatban Franciaországot Thiers és Gu izot szerencsésíti. — A' Jour. du Peuple igen nevelésesnek találja Hébert az tanját, melly szerint erkölcsi bünrészességet hirtet megtörténhetni az által, h valakinek tettei vagy szavai másokat büntetve vezérlenek, és többi közt így koskodik: „Uram istenem! mért nem vádolja Hébert Thierst is a' toulousei es mény miatt, holott Napoleon Lajos Thierst jelölte ki miniszterelnökül álmodó császárságában? 'S vajjon nem Thiers hozatta e' vissza Napoleon császár ham vait? — A' troyesi községtanács 500 ezer frankot rendelt ki vasútépítésre P ris és Strassburg, vagy Paris és Lyon közt. — Azon választmány, melly Marse leben a' keleti keresztények szabadsága előmozdítására létesült, bizonyosna hiszi, hogy a' candioták fölkelnek a' török hatalomgyakorlás ellen, és rövid í mulva teljes szabadságot fognak magoknak kiküzdni. — A' kormány 100 ez emberrel csökkenté a' francia hadsereget, miután Ausztria és Poroszország eleinte igért 50 ezeren nem akartak megnyugodni. — A' pairszéki ülésben d 14kén Dufour ügye kerülvén szőnyegre Cremieux igen jeles védbeszédet tart mellette, melly leginkább azon körülményen alapult, miszerint Dufou esupán Quénisset és Domheron vádolják, míg a' többi vádlott, még csak n is ismerik. Másnap mindazáltal az elnök sürgetésire ünnepélyesen így nyilatk zott Dufour: „Mivel már minden világos, tehát megvallom, hogy csakugyan vagyok az, kit a' tanuk vádolnak! Elnök: „Most már tehát azt is meg kell ö nek vallani: ki húzá az özszeesküvésbe, és kitől kapá a' töltéseket?“ Dufc „Többet senki nem fog tőlem hallani, mert mint böcsületes ember akarok m halni.“ Minden további kísérlet siker nélkül maradt, 's Dufour csak azt ism hogy nyugott lélekismérettel akar meghalni. —

Dunavizállás: december 29kán 5' 5" 9" a' zerus felett. —

Vége az 1841ki második fél-évének.

Szerkeszti Helmezy. — Nyomatja angol gyors-sajtón Trattner-Károlyi, uri-utcza 453.